

članica

MONITORING RADA SUDOVA

**- PRISTUP SUDU, JEDNAKOST, JAVNOST,
TRANSPARENTNOST, EFIKASNOST -**

EMPIRIJSKI PODACI

Podgorica, novembar 2011. godine

Izrada ovog izvještaja je podržana od strane naroda Sjedinjenih Američkih Država preko Agencije za Međunarodni razvoj (USAID), posebno kroz Program efikasnog upravljanja u Crnoj Gori. Stavovi izneseni u ovom izvještaju predstavljaju stavove YIHR-a i ne moraju odražavati mišljenje donatora koji je podržao projekat.

POSJETE SUDOVIMA I INTERVJUI SA PREDSJEDNICIMA

Presjek opšteg stanja

Upravni sud

Prema podacima iz marta, 2011.godine u Upravnom sudu funkciju je vršio predsjednik i 8 sudija, s tim što je izmjenama Odluke o broju sudija predviđen izbor još jednog sudije koji bi trebao biti biran u najskorije vrijeme. Na poslovima sudske administracije sistematizovano je 19 namješteničkih mjesta, a trenutno nije bilo popunjeno mjesto vozača. U okviru logistike suđenju sistematizovano je 9 savjetničkih mjesta, od kojih nijesu popunjena tri službenička mjesta.

U Sudu su na osposobljavanju bila tri pripravnika, a u postupku je prijem četvrtog. Ukupan broj zaposlenih u sudu iznosi 38, a svih šest savjetnika i sekretar Suda su angažovani na logistici suđenju.

Komunikaciju sa strankama i javnošću vrše predsjednik i sekretar Suda. Ista lica postupaju i po predstavkama, pritužbama i kontrolnim zahtjevima. U okviru rada pisarnice četiri službenika su u neposrednoj komunikaciji sa strankama, dok je na prijavnici Suda za potrebe prijeme stranaka angažovan jedan službenik Suda i jedan pripadnik Uprave policije.

Posjeta Upravnom sudu je obavljena 5. maja 2011. godine i opšti utisak je da se radi o jednom, od najbolje organizovanih sudskih institucija u Crnoj Gori. Prostor i kancelarije su zadovoljavajuće opremljeni, mada se radi o instituciji koja ove kapacitete koristi po osnovu zakupa poslovnog prostora. Kontrola posjeta i prijema stranaka je na vrlo visokom nivou, što ne umanjuje mogućnost uspješne komunikacije javnosti sa ovim sudom. Osim opšte tehničke opremljenosti prostora ovaj Sud je i na zavidnom informatičkom nivou, a njegova *web stranica* u vrijeme posjete je bila daleko ispred ostalih sudskih institucija, opremljena velikim brojem informacija i sudske prakse, pravnih stavova i stručnih radova. Vodič za pristup informacijama je bio dostupan uz oglasnu tablu Suda i na *web-site-u*. Ovako uređen prostor je prema riječima predsjednika produkt donacija i projekata koji su realizovani u cilju osnaživanja institucije, ali se iz opšte slike ne može oteći utisku da je održavanje postojećeg stanja ipak posljedica odgovorne i aktivne uloge sudske administracije i kolektiva u cjelini. Istovremeno, po riječima predsjednika Suda, internet prezentacija ovog organa umnogome je umanjila broj stranaka i dolaska u Sud radi dobijanja relevantnih informacija.

U pogledu transparentnosti procedura i efikasnosti postupka konstatuje se da postoji prostor za dalje poboljšanje, naročito kada se to tiče saradnje sa državnim organima. Osim toga, očigledno je da postoji potreba unapređenja rada organa koji sprovode upravni postupak jer se ogroman broj predmeta okončava presudom protiv organa koji je donio napadnuti upravni akt. Pored proceduralnih pitanja iznijeta je i primjedba na zakonodavnu djelatnost, pri čemu se postavlja pitanje kvaliteta i izvršivosti pojedinih zakonskih rješenja, kao prepreke efikasnim i djelotvornim sudskim postupcima. Naročitu pažnju nužno je posvetiti pojavi *ćutanja administracije*, koja dodatno opstruira blagovremeno ostvarivanje prava već u upravnom postupku, prije nego što takav predmet bude iznesen pred Upravni sud. Takođe, jedan broj

presuda zasnovan je na očiglednim procesnim propustima i izradi upravnih akata koji ne zadovoljavaju formalno-pravne uslove zakonitosti upravnog akta.

Upravni sud posjeduje djelimično opremljenu stručnu biblioteku, koja se po kazivanju predsjednika Suda svakako mora i treba dopunjavati iz različitih izvora, obzirom da za takva izdvajanja sudski budžet ne ostavlja veliki prostor.

U odnosu na ishod sudskih odluka iznešen je stav da, prema informacijama ovog suda, sudske odluke bivaju izvršavane.

Kada se to tiče odnosa sa javnošću u ovom Sudu ističu da tom pitanju posvećuju značajnu pažnju i da je komunikacija sa javnošću vrlo korektna i učestala. U tom smislu ističu da je i to jedan od značajnih razloga stvaranja pozitivne slike o ovom Sudu u crnogorskoj javnosti.

Viši sud u Bijelom Polju

U Višem sudu u Bijelom Polju zaposlena su 73 izvršioca, od čega na poslovima rukovođenja Sudom i suđenja predsjednik i 16 sudija. U toku ovog anketiranja (mart, 2011.godine) na rad u ovaj Sud bilo je upućeno dvoje sudija. Ukupan broj savjetnika je sedam i svi su neposredno angažovani u logistici suđenja.

U sudskoj administraciji zaposleno je 41 lice (bez savjetnika i pripravnika). Na osposobljavanju za samostalan rad nalazilo se 10 pripravnika. U komunikaciji sa javnošću angažovano je jedno lice, dok je takođe jedno lice angažovano za rad po predstavkama, pritužbama i kontrolnim zahtjevima. Za potrebe komunikacije i rada sa strankama angažovano je troje službenika pisarnice, dok je na prijavnici jedno lice zaduženo za prijem stranaka.

Posjeta ovom Sudu je obavljena 9.maja, 2011.godine. Opšti utisak pristupa objektu Višeg suda u Bijelom Polju je veoma loš. Očigledno je već na prvi pogled da objekat suda ne zadovoljava ni minimalne uslove za rad jedne sudske institucije, na čemu se mora odmah i bez odlaganja poraditi. Osim toga, bezbjednost na ulazu i kontrola ulaska u Sud bukvalno ne postoji. Bez prethodne najave i bez legitimisanja saradnici na Projektu su ušli u objekat i došli do kabineta Predsjednika, pri tome ne pristupajući bilo kojem vidu zaštite uključujući i eventualne metal detektore i sl. Pristup zgradi je takav da ne obezbjeđuje elementarne bezbjednosne i tehničke uslove, kako za sudije i učesnike postupka, tako i za građane i naročito osobe koje se otežano kreću ili imaju neki fizički hendikep. Tokom posjete u objekat suda su privedena/dovedena lica pod posebnim nadzorom i režimom suđenja, a koja su bukvalno prošla kroz red stranaka u sudu/sudovima, što će reći da ne postoji poseban i obezbijeđen ulaz u zgradu, koju pored Višeg koristi i Osnovni sud i još neke institucije.

Oglasna tabla u Sudu je prilično mala i na njoj je bilo teško uočiti strukturu i prirodu obavještenja, kako za prosječnog građanina, tako i za stručna lica.

Stručna biblioteka u Sudu praktično ne postoji i ova aktivnost stoji skoro isključivo na samim sudijama koje iz svojih prihoda i na druge način dobivaju stručnu literaturu. Sud ne posjeduje terensko vozilo u uslovima nepristupačnih lokacija na kojima se vrši izlazak na lice mjesta.

Viši sud u Bijelom Polju je informatički povezan sa Informacionim sistemom na nivou sudova u Crnoj Gori. Odnedavno funkcioniše *web-site* u okviru mreže www.sudovi.me i na njemu postoje sve bazične informacije o radu Suda: nadležnost, saopštenja za javnost, sudska praksa i raspored suđenja koji postoji i na elektronskim tablama unutar objekta.

U pogledu komunikacije sa javnošću sud ima svojeg portparola za odnose sa javnošću.

Odnos ovog suda sa ostalim državnim organima je u granicama korektnosti, osim u dijelu postupanja uprave policije koja u ranijem periodu i povremeno nije postupala po naredbama Suda. U posljednje vrijeme ta situacija je bitno promijenjena.

Poseban problem predstavlja vještačenje, odnosno nedostatak odgovarajućeg broja stručnjaka i institucija. Isto tako, situaciju komplikuje nedostatak finansijskih sredstava za plaćanje troškova vještačenja. Po pitanju edukacije sudija ističe se da su one česte, s tim što se iz ovog Suda sugerise realizacija tematskih radionica po sudovima (*na licu mjesta*), što bi donekle olakšalo poziciju nosilaca sudskih funkcija, koji pored napornog posla koji obavljaju ne bi morali u slobodno vrijeme putovati radi prisustva različitim vidovima usavršavanja.

Osnovni sud u Bijelom Polju

Osnovni sud u Bijelom Polju ima 12 sudija i predsjednika Suda. Unutrašnja sistematizacija predviđa ukupno 20 službeničkih i namješteničkih mjesta sa 60 izvršilaca i to sedam službenika i 53 namještenika.

Prema Godišnjem rasporedu u sudu su angažovana tri savjetnika (jedna koristi porodijsko odsustvo) i 51 namještenik, šest sudijskih pripravnika i tri pripravnika-volontera. Za komunikaciju sa strankama i javnošću u Sudu su ovlašćeni predsjednik, jedan sudija i sekretar Suda, dok je za postupanje po predstavkama, pritužbama i kontrolnim zahtjevima zadužen sekretar Suda. Upravitelj sudske pisarnice, šef odsjeka pisarnice za izvršne predmete i službenici u pisarnici neposredno komuniciraju sa strankama, dok poslove sudske straže na prijavnici obavlja jedan namještenik.

Posjeta ovom Sudu je obavljena 9.maja, 2011.godine istog dana kada i posjeta Višem sudu. Opšti utisak pristupa objektu Višeg suda važi i za Osnovni sud u Bijelom Polju, dakle veoma je loš. Predsjednik Suda je naglasio da postojeći prostorni kapaciteti nijesu toliko loši, ali je opremljenost kancelarija, kao i na kapacitet sudske biblioteke evidentno problem koji treba rješavati što prije. Problem nabavke literature dodatno je usložen nedostatkom sredstava za kupovinu periodičnih publikacija.

Kao i u slučaju Višeg suda naglašen je problem nedostatka stručnjaka različitih profila i specijalizacija koji vrše poslove vještačenja. Komunikacija građana sa Sudom po pitanju slobodnog pristupa informacijama je vrlo rijetka.

Oglasna tabla suda je prilično mala i to ne dozvoljava veći stepen uređenja i pregledniji pristup informacijama i službenim objavama. Istovremeno, nije postojao odgovarajući, odnosno vidljiv model i postupak dobijanja vodiča za slobodan pristup informacijama. U okviru nove informacione mreže i ovaj Sud je dobio *web stranicu* sa većim brojem informacija, a obzirom da je ona još uvijek u konstrukciji za očekivati je da će biti korisno sredstvo komuniciranja, bez potrebe dolaska u sud radi obavljanja pojedinih poslova i provjera.

Viši sud u Podgorici

U Višem sudu u Podgorici ima 154 zaposlena, od čega 35 sudija, uključujući i predsjednika Suda (stanje na 16.03.2011.godine). Povremeno je angažovano (upućeno na rad) devet sudija Vrhovnog suda i jedan sudija Apelacionog suda, zavisno od povećanog priliva broja predmeta.

Stručne poslove iz domena logistike suđenju (za potrebe sudija) obavlja 21 savjetnik, dok je u administraciji Suda zapošljeno 57 službenika i namještenika. Pored predsjednika suda jedan službenik je ovlašćen za komunikaciju sa javnošću. Na poslovima po pritužbama, predstavkama i kontrolnim zahtjevima angažovan je sekretar Suda. U pisarnici je 10 službenika u neposrednom kontaktu i komunikaciji sa strankama, dok su na prijavnici angažovana dva službenika (namještenika).

Sastanak je održan 10. maja 2011. godine. U Višem sudu u Podgorici postoji obezbjeđenje, tehnička zaštita na ulasku je obezbijeđena, vrši se pretres i službenici policije na prijavnici popisuju informacije iz ličnih dokumenata pitajući za povod dolaska u Sud.

Prema riječima predsjednika Suda sudije su dosta zauzete odlascima na seminare koje organizuju NVO i to ponekad biva bez unparijed određenog plana i strategije civilnog sektora koja bi olakšala planiranje rada Suda.

Lokacija zgrade suda je nebezbedna i neuslovna. Kada je u pitanju neki važniji postupak mora se blokirati pola grada da bi se optuženi doveli na suđenje. Ne postoje posebni prolazi, tako da sudija i optuženi koji se sprovodi dolaze istim koridorom. Problem je i nepostojanje posebnih prostorija za stranke i njihove punomoćnike, odnosno braniocce, pa se često improvizuje kako bi se omogućilo vrijeme i prostor za pripremu odbrane.

Propisi kao materijalno pravna osnova presuđenja se redovno dobijaju, ali nema posebne i ne naročito strukturirane biblioteke, koja bi odgovarala potrebama čestih izmjena propisa i implementaciji međunarodne i nacionalne sudske prakse. Informacioni sistem je skoro u cjelosti zaživio, Sud posjeduje svoju *web*

stranicu (<http://www.visisudpg.gov.me/>), na kojoj su postavljene odluke ovog Suda. Problem predstavlja i manjak donacija jer je posljednja zabilježena davne 2002.godine.

Nedostatak sudske policije uslovljava probleme u funkcionisanju Suda. Generalno rečeno, ovaj sud nema problema u funkcionisanju i komunikaciji sa drugim državnim organima. Iako na račun rada Suda stiže veliki broj pritužbi, mnoge od njih nemaju uporište u opravdanosti, niti su argumentovane. Postoji jedan opšti trend ogromnog pritiska na sudove i nosioce sudskih funkcija. U datom trenutku ovaj Sud nije imao sporove pred Upravnim sudom u vezi slobodnog pristupa informacijama.

Osnovni sudu u Kotoru

U Osnovnom sudu u Kotoru zaposleno je ukupno 78 lica. Od tog broja 13 je sudija i predsjednik Suda. Nema privremeno raspoređenih sudija. U direktnoj logistici suđenju angažovano su četiri savjetnika, dok je jedan savjetnik angažovan na poslovima sudske uprave. U administraciji Suda zaposleno je ukupno 40 službenika, odnosno namještenika, dok je istovremeno angažovano i 18 sudijskih pripravnika. Za komunikaciju sa javnošću ovlašćeni su predsjednik i sekretar Suda kao portparol. Prijem pritužbi, predstavki i kontrolnih zahtjeva vrši tehnički sekretar Suda, a rješavanje po istima vrše predsjednik i sekretar Suda.

Neposrednu komunikaciju sa strankama vrše četiri upisničara u Sudu, dok je na portirnici u svrhu prijema stranaka raspoređen jedan namještenik.

Sastanak u Sudu je održan 11. maja 2011. godine. Prema nađenom stanju konstatuje se da Sud ima veoma dobru biblioteku. Oglasna tabla se redovno ažurira i selektira, dok je raspored suđenja istaknut na oglasnoj tabli. U Sudu se uredno vodi evidencija o zahtjevima za slobodan pristup informacijama i ishodu ovih postupaka. Nema posebno ustanovljenog odjeljenja za sudsku praksu. Osnovni problemi i prednosti u funkcionisanju Suda su:

- Veliki broj predmeta i nedovoljan broj sudija. Posebno opterećenje predstavljaju složeni parnični predmeti imovinske prirode. Informacioni sistem je u funkciji, a dodjela predmeta se vrši elektronski.
- Sud je u međuvremenu dobio web stranicu (<http://sudovi.me/osko>) na kojoj se nalaze osnovni podaci i sudska praksa
- Saradnja sa državnim organima je korektna, kako sa policijom, tako i sa katastrom. Problem je što nedostaju vještaci i što neki od njih evidentno kasne u izradi nalaza i mišljenja. Vještačenja su prilično skupa, cijeni se da bi bilo dobro da se uradi standardizacija naplate usluga vještačenja po pitanju cijena.

- Nema dovoljno prostora za arhiviranje predmeta. Dio građe se nalazi van suda u iznajmljenom prostoru, ali je pitanje da li takvo arhiviranje može da pruži punu zaštitu i dostupnost arhivske građe.
- Izuzev tri sudnice ostale su male i fizički ne omogućavaju prisustvo javnosti na način koji zadovoljava poštovanje ovog načela.
- Informisanje javnosti podrazumijeva i dodatno uređenje pitanja davanja dozvole za snimanje ili fotografisanje, koje je suviše birokratizovano i nije uređeno na adekvatan način.
- Loše plaćena administracija suda i samim tim demotivisana sudska uprava mogu biti objektivni problem u radu Suda, koji se za sada ne notira kao ozbiljan. Međutim, postojeća primanja ne pružaju garancije egzistencije mnogih službenika i namještenika i to pitanje treba ozbiljno razmotriti.

Sastanak u Osnovnom sudu u Podgorici

Ukupan broj zaposlenih u Sudu iznosi 245, od čega 37 sudija i predsjednik Suda. U Sudu je angažovano 19 savjetnika i sekretar Suda. Navedeni službenici su angažovani na izradi odluka i radu sa strankama. Poslovima sudske uprave koordinira sekretar Suda, dok su u administraciji angažovana 133 namještenika. Trenutni broj pripravnika je 54.

Jedan savjetnik je angažovan na poslovima komunikacije sa javnošću. Po predstavkama, pritužbama i kontrolnim zahtjevima postupa predsjednik Suda. U opisu poslova 20 upisničara je i komunikacija sa strankama. Sudsku stražu čine četiri izvršioaca, koji ujedno komuniciraju sa strankama po pitanju prijema.

Sastanak u ovom Sudu je održan 13. maja 2011. godine. Na ulazu u sud vrši se legitimisanje i prijem stranaka. Treba reći da je zgrada suda apsolutno neprilagođena određenim kategorijama lica sa hendikepom. Od dana posjete do trenutka pisanja ovog izvještaja bitno je promijenjena slika o informisanju stranaka unutra prostorija Suda. Na posebnim panelima vidno su istaknuti materijali koji se tiču sudskih postupaka, medijacije, slobodnog pristupa informacijama i drugi podaci od značaja za stranke i građane koji se po bilo kom osnovu nalaze u Sudu.

Tokom prethodne posjete bio je izražen problem kapaciteta oglasne table na kojoj se vrlo teško mogla naći informacija bilo koje vrsta, pa samim tim i one koje su od vitalnog značaja za stranke u sudskim postupcima.

Vještačenje predstavlja ozbiljan problem i opstrukciju sudskim postupcima. Nedostaju vještaci finansijske struke. Predsjednik suda odgovara na pritužbe stranaka, na način što skoro svaki dan reaguje na po jednu pritužbu. Višak parničenja kao sociološki problem često uzrokuju advokati odugovlačenjem postupka. U

Sudu je registrovan mali broj kontrolnih zahtjeva za ubrzanje postupka. Plate sudske administracije su vrlo male.

Sud je dobio svoju *web stranicu* (<http://sudovi.me/ospg>). Problem čini arhiviranje i dostupnost starih predmeta, onih koji potiču od prije 20 godina, a relevantni su za ujednačavanje i konzistentnost sudske prakse. Pored opravdanih i objektivnih zahtjeva za slobodnim pristupom postoje i slučajevi, možda ne zloupotrebe, ali svakako neutemeljenih i učestalih traženja informacija, za koje je teško objektivno naći vrijeme i blagovremeno odgovoriti na traženje informacija. Kao karakterističan primjer naveden je dan u kojemu je podneseno ni manje ni više nego 36 zahtjeva sa znatno više traženih informacija. U Sudu se ne vodi posebna evidencija za slobodan pristup informacijama. Sudije se osjećaju jako nezaštićeno, kako po pitanju uslova rada, tako i pitanju različitih spoljnih pritisaka.

Stručne biblioteke nema, a odjeljenje sudske prakse nije ustanovljeno. Po sistematizaciji u Sudu postoji jedno mjesto za bibliotekara, ali ono nije popunjeno.

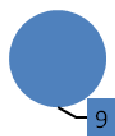
Analiza upitnika kojim su obuhvaćene sudije u Upravnom, višim sudovima i tri osnovna suda: u Podgorici, Bijelom Polju i Kotoru

Upitnik poluotvorenog tipa, koji je dostavljen na adresu svih sudova imao je za ciljem da dobije povratne informacije o shvatanju svojeg statusa i preprekama efikasnom, blagovremenom i djelotvornom ostvarivanju pravde. Sadržao je 15 pitanja sa više opcija u pogledu odgovora koji su kasnije statistički obrađeni. Iako je cilj ankete bio da se njome obuhvati što više nosilaca sudijskih funkcija to nije bio slučaj sa pojedinim sudovima. Indikativno je da su se ovom pozivu odazvali u cjelosti Upravni sud i Osnovni sud u Kotoru, učestvujući u punom personalnom kapacitetu. Dakle, sve sudije i predsjednici ovih sudova su uzeli učešće u anketi i bez sumnje vrlo otvoreno i iskreno dali doprinos njenom uspjehu, na čemu je projektni tim jako zahvalan ovim institucijama. Ništa manje ili skoro u potpunosti anketu su prihvatili Viši i Osnovni sud u Bijelom Polju sa takođe vrlo iskrenim pristupom i tim prije zadovoljstvom projektnog tima koji time dobija puni legitimitet za dalju saradnju sa ovim sudskim institucijama. Posebno se ističe činjenica da je u cijeloj inicijativi, praktično od samog početka, snažan input dala i predsjednica Vrhovnog suda ističući da rezultati projekta mogu biti samo od koristi i samoj sudskoj vlasti u razvijanju i poboljšanju njenih vitalnih funkcija. Tim prije je interesantan primjer iz Osnovnog suda u Podgorici gdje se na anketu od 38 odazvalo samo 12 sudija. U Višem sudu u Podgorici situacija je bila nešto drugačija pa se od 35 nosilaca funkcije ankete odazvalo 26 sudija. U svakom slučaju rezultati ankete su mjerljivi, jednako kao i prioritetne oblasti intervenisanja u cilju daljeg unapređenja rada sudova i sudija.

U daljem tekstu kroz grafikone i tekst eksplicirani su stavovi sudija u sudovima obuhvaćenim projektom.

Upravni sud

Kako procjenjujete ukupan položaj vašeg suda u odnosu na javnost i njeno povjerenje

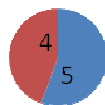

■ Zadovoljavajuće

■

■

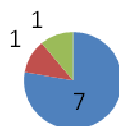
Kako vidite izvještavanje medija o radu vašeg suda

■ Zadovoljavajuće i objektivno

■ Uglavnom zadovoljavajuće sa povremenim neobjektivnim izvještavanjem.

Koliko ste upoznati sa opštim stavovima stranaka o radu vašeg suda

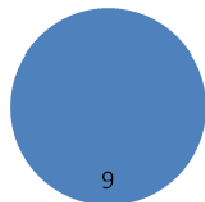
■ Sasvim dovoljno

■ Nedovoljno

■ Bez odgovora

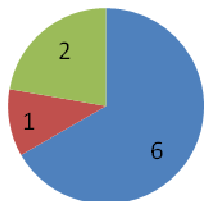
Na pitanje čemu stranke eksplicitno ili implicitno najviše prigovaraju prije i tokom sudskog postupka, sudije su na ovo pitanje odgovarale gradiranjem nabrojanih razloga vrijednosti od 1 do 5, pri čemu je 1 značilo najmanje prigovora, a 5 najviše prigovaranje stranaka tokom sudskog postupka. Sudije su odgovorile da stranke najviše prigovaraju *Inertnosti i opstrukciji državnih organa u poštovanju naloga suda i pribavljanju dokaza* (vrijednost 4,11), dok su stranke, po ocjeni sudija, najmanje prigovarale dužini trajanja postupka, zloupotrebi procesnih ovlašćenja i pristrasnosti suda (vrijednost 1).

Kako ocjenjujete ponašanje stranaka u odnosu na poštovanje suda kao institucije

- Sud se poštuje
- Sud se ne poštuje
- Sud se ne poštuje zbog nepoznavanja njegove uloge u postupku

Kako ocjenjujete ponašanje stranaka u odnosu na poštovanje suda kao institucije

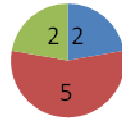

- Stranke su dovoljno informisane
- stranke ne poznaju u dovoljnoj mjeri nadležnosti i funkcije suda
- Nemam posebno mišljenje

Na pitanje o efikasnosti funkcionalnog dijela suđenja, koji organi po vašem mišljenju moraju bitno promijeniti/poboljšati rad, odnos i postupanje prema sudu? (gradirajte nabrojene organe brojevima od 1 do 6, pri čemu je 1 najmanja a 6 najveća potreba za promjenom/poboljšanjem rada)

Po mišljenju sudija Uprava za nekretnine mora najviše promijeniti/poboljšati rad (vrijednost 3,6), zatim Uprava policije (vrijednost 3), pa slijede Centri za socijalni rad (vrijednost 2,4), i na kraju su Službe Ministarstva unutrašnjih poslova i poštanska i dostavna služba (vrijednost 2).

Kako ocjenjujete rad državnih organa zaduženih za registraciju prijava prebivališta i boravišta u svjetlu okolnosti vezanih za obezbjeđenje uredne dostave

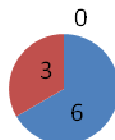
■ Neažuran ■ Nemam posebno mišljenje ■ Bez odgovora

Koliko ste zadovoljni postojećom infrastrukturom i objektom u kojem se nalazi sud

■ Zadovoljan ■ Nezadovoljan ■ Bez odgovora

Kako ste zadovoljni sredstvima komunikacije unutar suda i u komunikaciji izvan suda

■ Zadovoljan
■ Dovoljno za osnovne potrebe suda

Koliko vam uređenje sudnice omogućava pristup javnosti i efikasno vođenje postupka

■ Dovoljno ■ Nedovoljno ■ Bez odgovora

Kako ste zadovoljni sredstvima komunikacije unutar suda i u komunikaciji izvan suda

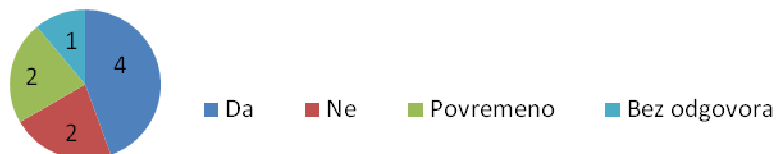
Kako procjenjujete ulogu sudske administracije u logistici suđenja

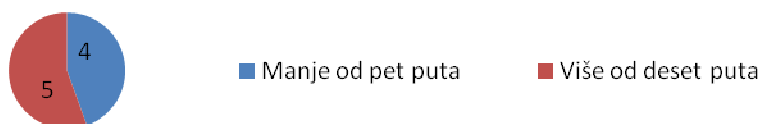
Kako procjenjujete kapacitet stručne biblioteke suda

Da li u sudu dobijate periodične publikacije i tekuću praksu međunarodnih organa

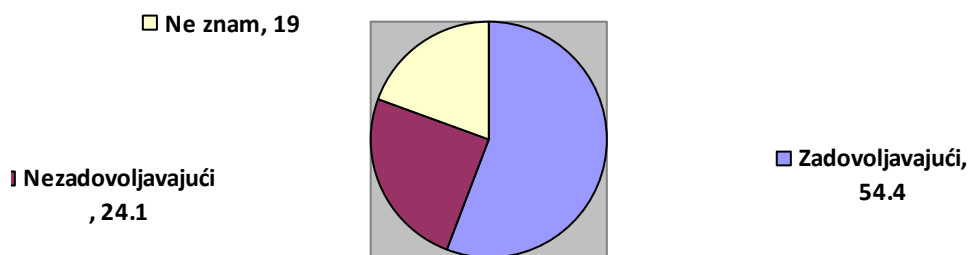
Koliko puta ste učestvovali na različitim formalnim i neformalnim oblicima usavršavanja vezanim za obavljanje vaše funkcije

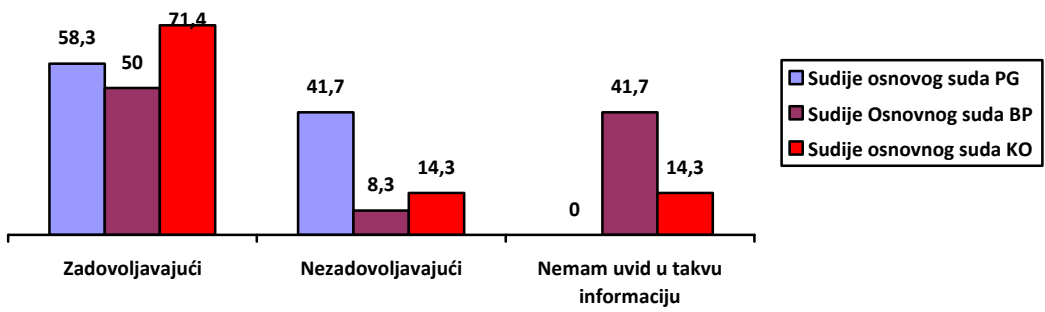
Analiza odgovora koji su dale sudije odabranih Osnovnih i Viših sudova u Crnoj Gori na anketu o internom shvatanju njihovog položaja i efikasnosti u vršenju funkcije

Kako procjenjujete ukupan položaj vašeg suda u odnosu na opštu javnost i njeno povjerenje?

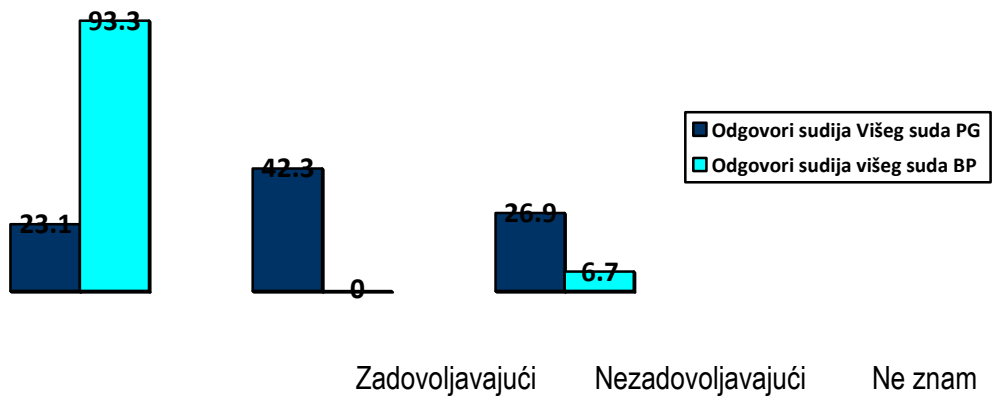
Odgovori svih sudija

Odgovori sudija osnovnih sudova u Podgorici, Bijelom Polju i Kotoru

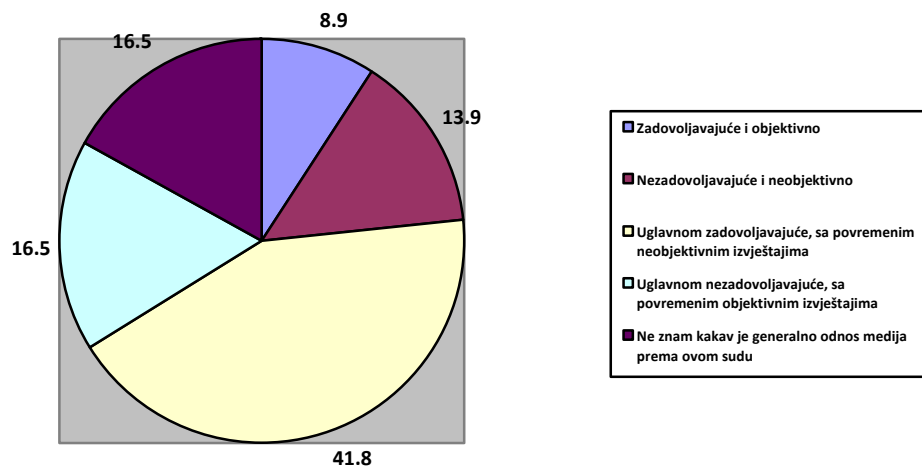

Odgovori sudija Viših sudova u Podgorici i Bijelom Polju

Kako vidite izvještavanje medija o radu vašeg suda:

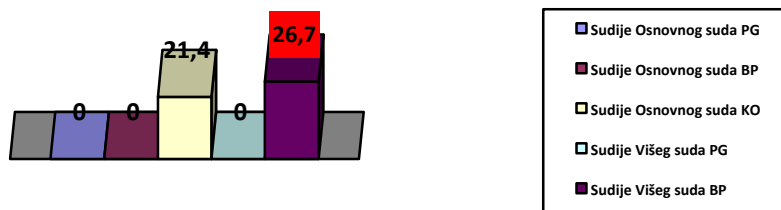
Odgovori svih sudija

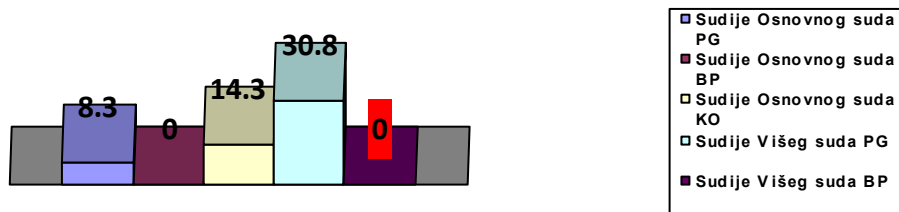
Odgovori sudija u odnosu na svoj sud

Odgovori sudija Osnovnih i Viših sudova u Podgorici, Bijelom Polju i Kotoru

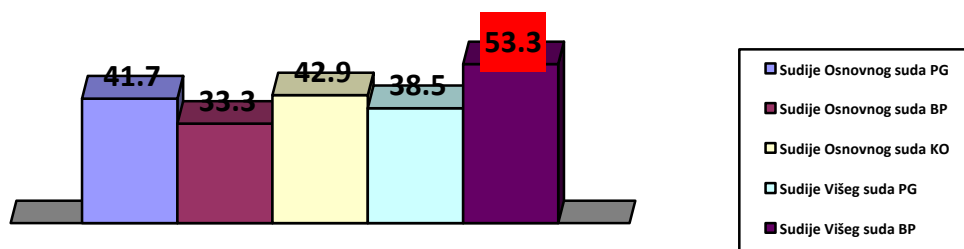
▫ Zadovoljavajuće i objektivno

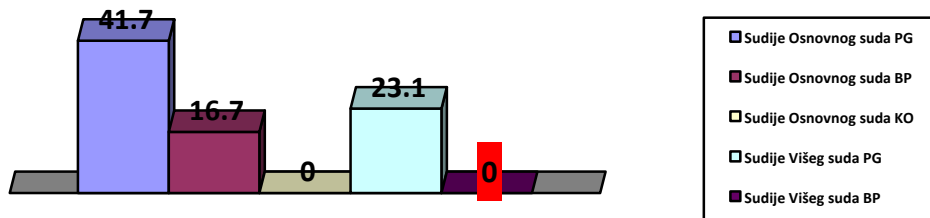
▫ Nezadovoljavajuće i neobjektivno

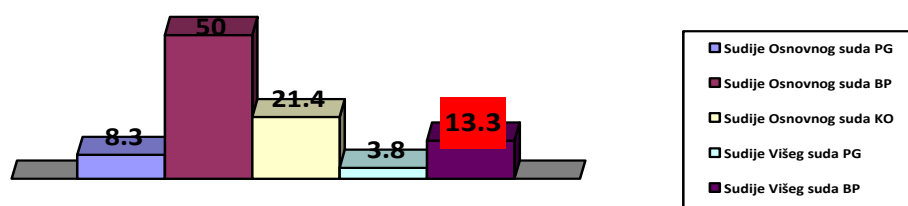
▫ Uglavnom zadovoljavajuće sa povremenim neobjektivnim izvještavanjem

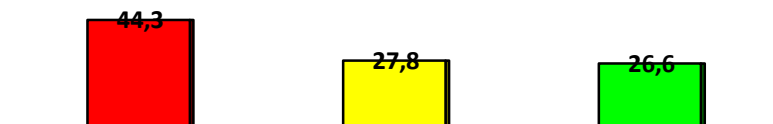
▫ Uglavnom nezadovoljavajuće, sa povremenim objektivnim izvještavanjem

▫ Ne znam kakav je odnos medija prema ovom sudu

Koliko ste upoznati sa opštim stavovima stranaka o radu vašeg suda:

▫ Sasvim dovoljno

▫ Nedovoljno

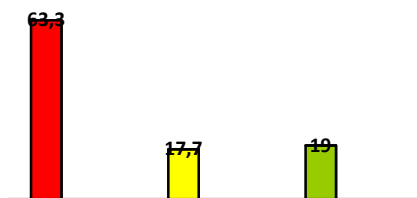
▫ Nijesam upoznat

Čemu stranke eksplicitno ili implicitno najviše prigovaraju prije i tokom sudskog postupka:

(sudije su odgovor dale na skali od 1 do 7 pri čemu je 1 najmanje, a 7 najveće prigovaranje)

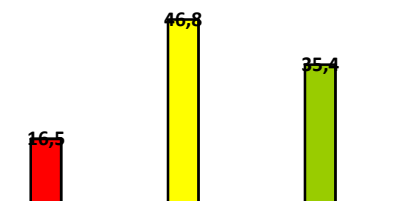
- Dužini trajanja postupka i preduzimanju procesnih radnji: dostavljanje i prijem pismena, zakazivanje rasprave, odlaganje ročišta, izrada presude i sl. **OCJENA 5.49**
- Zloupotrebi procesnih ovlaštenja stranaka i opstrukciji dinamike postupka **OCJENA 5.03**
- Pristrasnosti suda **OCJENA 4.10**
- Odugovlačenju izrade nalaza i mišljenja vještaka **OCJENA 4.66**
- Nedostatku vještaka određene struke u Crnoj Gori i slabosti u vještačenju **OCJENA 4.95**
- Inertnosti i opstrukciji državnih organa u poštovanju naloga suda i pribavljanju dokaza **OCJENA 4.96**

Kako ocjenjujete ponašanje stranaka u odnosu na poštovanje suda kao institucije:

■ Sud se ne poštuje ■ Sud se poštuje ■ Sud se ne poštuje usljed nerazumijevanja njegove uloge u postupku

Kako biste ocijenili stepen spoznaje stranaka o sudskim postupcima, organizaciji rada i načinu obavljanja poslova u sudu:

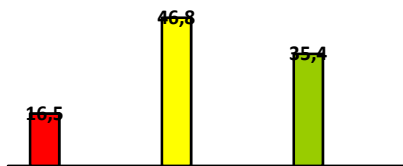

■ Stranke su dobro informisane ■ Stranke ne poznaju u dovoljnoj mjeri nadležnost i funkcije suda ■ Stranke nemaju adekvatan pristup i pogled na sud

U odnosu na efikasnost funkcionalnog dijela suđenja koji organi po vašem mišljenju moraju bitno promijeniti/poboljšati svoj rad, odnos i postupanje prema radu suda (Ocijenite navedene organe brojevima od 1 do 6 pri čemu je 1 najmanja a 6 najveća potreba za promjenom/poboljšanjem rada)

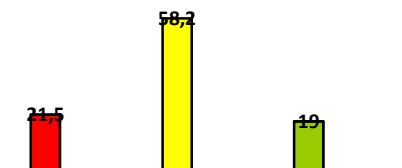
- Uprava policije **OCJENA 4,01**
- Nadležne službe Ministarstva unutrašnjih poslova **OCJENA 4,32**
- Centri za socijalni rad **OCJENA 4,25**
- Uprava za nekretnine **OCJENA 4,92**
- Poštanska i dostavna služba **OCJENA 5,24**

Kako ocjenjujete rad državnih organa zaduženih za registraciju prijava prebivališta i boravišta u svjetlu okolnosti vezanih za obezbjeđenje prisustva stranaka u postupku:

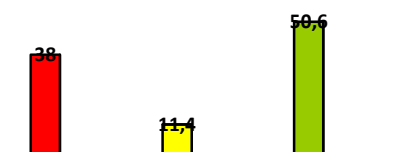
■ Ažuran ■ Neažuran ■ Nemam mišljenje

Koliko ste zadovoljni postojećom infrastrukturom i objektom u kojem se nalazi sud:

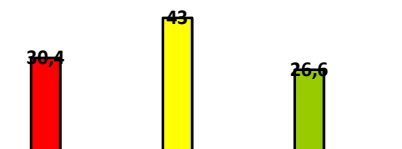
■ Zadovoljan ■ Nezadovoljan ■ Veoma nezadovoljan

Kako ste zadovoljni sredstvima komunikacije unutar suda i u komunikaciji izvan suda (telefon, fax, internet)*:

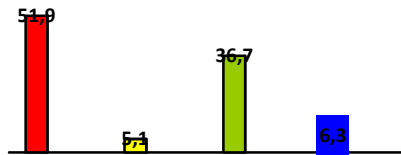
■ Zadovoljan ■ Nezadovoljan ■ dovoljno za osnovne potrebe koje vodim

Koliko vam uređenje sudnice (veličina, enterijer) omogućuje pristup javnosti (stranaka, medija, građana) i efikasno vođenje postupka:

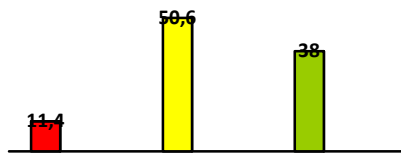
Dovoljno Nedovoljno Samo u slučaju povećanog interesa koristi se poseban prostor

Kako procjenjujete ulogu sudske administracije u logistici suđenja:

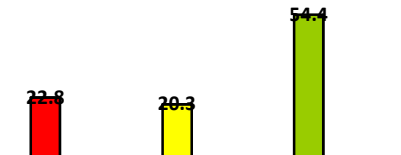
Zadovoljavajuće Nezadovoljavajuće Postoji očekivana volja, ali su sredstva problem Postoji prostor za poboljšanje unutrašnjih kapaciteta u sudskoj administraciji

Kako procjenjujete kapacitet stručne biblioteka suda:

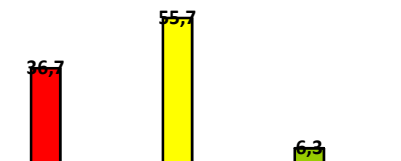
Dovoljan Nedovoljan Mora biti bolji

Da li u sudu dobijate periodične publikacije i tekuću praksu međunarodnih organa:

Da Ne Povremeno

Koliko puta ste učestvovali na različitim formalnim i neformalnim oblicima usavršavanja vezanim za obavljanje vaše funkcije:

■ Manje od 5 puta ■ Više od 10 puta ■ Nisam nikada učestvovao

Ukoliko smatrate da ponuđenim pitanjima nijesmo obuhvatili neke značajne aspekte efikasnog i transparentnog funkcionisanja sudova u Crnoj Gori, molimo vas da nam ukazete na te aspekte.

Devet sudija je odgovorilo:

- Nedopustivo je da je sudija podstanar i da se u tom pravcu nema neki program ili plan davanja stambenog kredita i da se sadašnjom praksom doplate zakupnine u stvari finansiraju stanodavci sa visokim cijenama zakupnine.
- Nedovoljan broj osposobljenih i motivisanih zapisničara koji su jedna od elementarnih karika u uspješnom radu sudija, potreba za usavršavanjem, izgrađivanje sudske prakse, zaštita sudija i suda od raznih neosnovanih kritika
- Nedovoljan broj zakona sa komentarima, loša opremljenost kancelarija.
- Nedovoljan broj zakona, posebno zakona sa komentarima. Opremljenost kancelarije namjestaj i prateći enterijer su neuslovni za rad.
- Posebna pažnja i preispitivanje bi se trebalo usmjeriti u načinu postavljanja branioca po službenoj dužnosti pred upravom policije i provjeriti da li se branioci postavljaju po zakonu.
- Preveliki broj predmeta ne daje mogućnost sudiji da se više bavi čitanjem sudske prakse i uopšte čitanjem i usavršavanjem. Sa normom od 230 tj. 300 u osnovnom sudu i svakodnevnim suđenjima to je nemoguće. Za efikasnost je svakako ovo važno.
- Sagledati: mogućnost većeg upoznavanja sa radom sudova u Evropskoj uniji i Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu: omogućavanje usavršavanja engleskog i francuskog jezika: stambeni problemi i materijalni položaj namještenika i sudija.
- Smatram da bi trebalo organizovati više seminara na kojima bi se sa iskusnim sudijama vodila diskusija o konkretnim pravnim pitanjima koja nastaju u praksi, te i o pravnim pitanjima koja se otvaraju nakon odluka viših sudova
- Sudije nijesu samostalne i nezavisne zbog načina izbora sudija.

STAVOVI STRANAČKE JAVNOSTI I GRAĐANA PO PITANJU SUDSKIH POSTUPAKA I RADA SUDSKE ADMINISTRACIJE

Eksplikacija odgovora koje su dali advokati

I pored nastojanja da ostvarimo kontakt i ovaj dio posla obavimo u saradnji sa Advokatskom komorom do toga nije došlo, pa je ova anketa u stvari plod direktne komunikacije sa jednim brojem advokata u tri crnogorska grada: Podgorica, Bijelo Polje i Kotor.

U anketi je učestvovalo sedam advokata iz Podgorice, tri advokata iz Bijelog Polja i osam iz Kotora. Advokati koji su učestvovali u anketi su članovi Advokatske komore u trajanju od dvije do 25 godina.

U nastavku su eksplicirane **srednje** ocjene koje su advokati dali na pitanja koja se tiču ocjene stanja kod sudova i značaja pojedinih usluga koje pružaju kako samim advokatima, tako i njihovim strankama. Advokati su vrednovali svoju ocjenu skalom od 0 do 6, pri čemu je 0 najmanja a 6 najveća ocjena zadovoljstva pruženim uslugama.

USLUGE	NIVO ZADOVOLJSTVA	ZNAČAJ ZA ADVOKATSKE
• Usaglašavanje termina za suđenje između sudija i advokata	4.33	5.07
• Dostupnost ranijih odluka i sudske prakse	1.94	4.47
• Komunikacija između sudija i advokata	3.47	4.93
• Jasna predstava organizacije sudskih poslova i odgovornosti za njihovo obavljanje	3.41	4.92
• Signalizacija i označavanje prostorija u sudu	3.65	3.23
• Ponašanje sudija prema advokatima	3.47	4.79
• Odnos službenika sudske uprave prema advokatima	3.65	4.50
• Nivo profesionalnosti sudija	3.39	5.62
• Nivo profesionalnosti službenika sudske uprave	3.39	4.77
• Dostupnost predsjednika suda i sudija u pogledu prijema stranaka	3.61	4.54
• Dostupnost službenika sudske uprave u pogledu prijema stranaka	3.78	4.62
• Jasnoća odgovora koje dobijate od sudske uprave u sudu	3.28	4.79

• Kvalitet i jasnoća informacija koje se dobijaju u sudskoj pisarnici	4.00	4.92
• Kompjuterizacija sudskih poslova	3.33	4.54
• Uslovi komunikacije sa strankama unutar sudskih prostorija	1.82	4.36
• Namještaj, oprema i izgled sudnice	1.94	3.93
• Pridržavanje zakazanih termina	3.63	4.73
• Organizacija i dinamika rasprave	3.06	5.21
• (Ne)pristrasnost suda	3.29	5.43
• Nezavisnost sudija	3.44	5.14
• Jasnoća, sveobuhvatnost odluka	3.11	5.69
• Ažurno vođenje postupka	3.50	5.46
• Izvršivost sudskih odluka	2.50	5.62

- Na pitanje da li je u poslednjih 5 godina došlo do poboljšanja ili slabljenja kvaliteta rada sudova advokati su odgovorili na sledeći način: 27,8% je odgovorilo da je došlo do slabljenja, da je nepromijenjeno stanje odgovorilo je 33.3%, dok je njih 38.9% odgovorilo da je došlo do poboljšanja.

- Na pitanje Da li se po vašem mišljenju sudski postupci u svim fazama sada brže odvijaju advokati su dali sledeće odgovore: Brže nego im to mogućnosti dozvoljavaju 11.1%, u skladu sa mogućnostima je odgovorilo 61.1% dok je 27,8% odgovorilo sporije nego što bi to moglo biti.

- Na pitanje Da li sud po vašem mišljenju i saznanju ima dovoljno sredstava za rad advokati su dali sledeće odgovore: uglavnom dovoljno odgovorilo je 16.7%, nedovoljno 55.6%, dovoljno 16.7% i više nego dovoljno odgovorilo je 11.1% ispitanih advokata.

- Na pitanje Kakav je po vašem mišljenju nivo sposobnosti sudske administracije advokati su dali sledeće odgovore: Uglavnom zadovoljavajući 38.9%, nezadovoljavajući 22.2% i zadovoljavajući je odgovorilo 33.3% ispitanih advokata. 5.6% advokata se nije izjasnilo na ovo pitanje.

- Na pitanje čemu stranke eksplicitno ili implicitno najviše prigovaraju prije i tokom sudskog postupka advokati su dali sledeće odgovore (advokati su ocenjivali sledeće zamjerke ocenama od 0 do 7 pri čemu je 0 najmanje a 7 najveće prigovaranje)

- 1) dužini trajanja postupka i preduzimanju procesnih radnji 4.82
- 2) zloupotrebi procesnih ovlašćenja i opstrukciji dinamike postupka 3.24,
- 3) pristrasnosti suda 4.41,
- 4) odugovlačenju izrade nalaza i mišljenja vještaka 3.94,
- 5) nedostatku vještaka određene struke u Crnoj Gori i slabosti vještačenju 4.06 i
- 6) Inerntnosti i opstrukciji državnih organa u poštovanju naloga suda i pribavljanju dokaza 4.72.

- U odnosu na efikasnot funkcionalnog dijela suđenja koji organi po vašem mišljenju moraju bitno promijeniti /poboljšati svoj rad, odnos i postupanje prema radu suda, gradirajte (ocijenite) navedene organe brojevima od 0 do 5 pri čemu je 0 najmanja a 5 najveća potreba za promjenom/poboljšanjem rada:

- 1) Uprava policije 4.06
- 2) Nadležne službe MUP-a 3.81
- 3) Centri za socijalni rad 3.44
- 4) Uprava za nekretnine 4.00
- 5) Poštanska i dostavna služba 3.69

- Na pitanje Kako ocenjujete rad državnih organa zaduženih za registraciju prijave prebivališta i boravišta u svijetlu okolnosti vezanih za obezbjeđenje prisustva stranaka u postupku? advokati su odgovorili na sledeći način: neažuran 61.1%, ažuran 5,6% i 33,3 ispitanih advokata nije imalo mišljenje.

- Na pitanje da imate mogućnosti šta bi promijenili adokati su dali sledeće odgovore:
 - da se sudije biraju po kvalitetu rada i stručnom znanju a ne po političkoj i partijskoj pripadnosti.
 - izbor sudija osvrst na viši i vrhovni sud kontrola njihovog rada
 - jos povećati plate sudijama, obezbijediti izbor za sudije najkvalitetnijih kadrova, obezbijediti sudijama pomoć većeg broja stručnih saradnika, uopšte poboljšati uslove rada
 - manje izmjena zakona, edukaciju i bolju primjenu zakona, nacin izbora sudija, vrednovanje kvaliteta rada sudija kao uslov za napredovanje odgovornosti za drastico krsenje procesnih normi u toku vođenja postupka.
 - odnos prema advokatima koji su u odnosu na tuzioce u mnogo gore položaju. ne mozemo da koristimo sluzbeni ulaz u visem sudu u pg. moramo da cekamo u prostoriji za advokate ili u hodniku dok su za to vrijeme tuzioci vec u kancelarijama. sto dovodi u sumnj
 - organizovati cesce seminare u razmjenu iskustva crnogorskih sudija sa evropskim sudijama i sudijama u okruzenju kao i posebnu edukaciju iz oblasti gradjanskog materijalnog prava i krivicnog prava. smanjiti starosnu granicu sudske administracije koja je pr
 - položaj i odnos prema advokatima
 - postupao bih po instrukcijama eu
 - u krivicnom postupku vecu primjenu instituta sporazuma o priznanju krivice

- uslove u kojima rade sudovi, preopterećenost sudija, saradnja javnosti i rada sudija, veći broj sudija bar u Podgorici, nema potrebe za ukidanjem sudova, azurnost sudova, postovanje irade i dostave odluka i drugo.
- zabranio bih bilo kakvu komunikaciju stranaka i sudija osim na raspravi, obezbijedio bi posebnu kancelariju za advokate u svakom sudu

Analiza odgovora koje su dali građani o zadovoljnosti korišćenja usluga koje pružaju sudovi

Anketa je sprovedena u prvoj polovini septembra 2011. godine. Ukupno je ispitano 70 građana. Istraživanje je obuhvatilo ispitivanje građana koji su usluge ostvarili u osnovnim sudovima u Podgorici, Bijelom Polju i Kotoru. U Podgorici je ispitano 30 građana, a u Bijelom Polju i Kotoru po 20 građana.

U anketi je učestvovalo 36 muškaraca i 31 žena, dok tri ispitanika nijesu odgovorila na pitanje o polu. Ispitanici su starosti od 18 do 85 godina. Obrazovni profil ispitanika je vrlo različit i obuhvata ispitanike koji imaju osnovno, srednje, više i visoko obrazovanje.

Po prvi put u sudu je bilo 16 ispitanika, dok je njih 53 bilo više puta. Jedan građanin nije odgovorio na ovo pitanje. Od ukupnog broja ispitanika koji su prvi put bili u sudu njih 12 je odgovorilo da su službenici u sudu bili ljubazni i komunikativni, dok njih četvoro imaju suprotno mišljenje.

Odgovor na pitanje da su službenici ljubazni i komunikativni u velikom broju su dali i ispitanici koji nijesu prvi put u sudu. Njih 44 je odgovorilo pozitivno, dok je samo osam ispitanika odgovorilo negativno. Jedan ispitanik koji nije odgovorio da li je bio prvi put ili ne u sudu dao je odgovor da su službenici ljubazni i komunikativni. Ukupan broj onih koji su odgovorili da su službenici ljubazni i komunikativni iznosi 57. U nastavku će biti predstavljeni i odgovori na ovo pitanje po gradovima.

Zgradu suda lako je pronašlo 64, a samo šest građana nije lako pronašlo zgradu suda. Na pitanje da li su zadovoljni pristupom sudu odgovor da nije zadovoljno dalo je 46 lica, dok je odgovor da su zadovoljni pristupom sudu dalo 22 ispitanika. Dva ispitanika nijesu odgovorili na ovo pitanje. Po sudovima, četiri ispitanika je zadovoljno pristupom, a 25 nije zadovoljno pristupom Osnovnom sudu u Podgorici. Pristupom sudu u Bijelom Polju je zadovoljno četiri, dok nije zadovoljno 16 ispitanika. Pristupom kotorskom sudu je zadovoljno 14, a pet ispitanika nije zadovoljno.

Na pitanje Da li ste prilikom ulaska u zgradu suda lako pronašli orijentaciju i smjernice za kretanje po zgradi suda, odgovor da nijesu dalo je 42, a odgovor da jesu dalo je 27 ispitanika. Jedan ispitanik nije odgovorio na ovo pitanje.

Po sudovima: Podgorica pozitivno odgovorilo 8 ispitanika, dok 21 nijesu lako pronašli putokaze. U Bijelom Polju pozitivno je odgovorilo petoro, a njih 15 nijesu lako pronašli putokaze i smjernice za kretanje unutar zgrade suda. U kotorskom sudu pozitivno je odgovorilo 14, a šest ispitanika nijesu lako pronašli orijentire i smjernice za kretanje unutar zgradi suda.

Na pitanje da li su službe i prostorije u sudu za ovjeru dokumenata i pružanje drugih servisnih usluga jasno označene, odgovor da jesu dalo je 48, dok odgovor da nijesu dao je 21 ispitanik. Jedan ispitanik nije odgovorio na ovo pitanje. Po sudovima: u Podgorici pozitivan odgovor je dalo 17 lica, negativan 12. U Bijelom Polju pozitivan odgovor je dalo 16 lica, odrećan četvero. U Kotoru pozitivno se izjasnilo 15 lica, negativno pet.

Na pitanje da li su službenici suda bili lako uočljivi, odnosno da li nose identifikacione kartice, odgovor da nijesu dalo je 44, a odgovor da jesu dalo je 26 ispitanika. Po sudovima: U Podgorica pozitivan odgovor osam lica, negativan 22. U Bijelom Polju pozitivan odgovor devet lica, negativan 11. U kotorskom sudu pozitivan odgovor dalo je devet lica, a negativan 11.

Na pitanje da li su službenici bili ljubazni i komunikativni, da li su vam pružili očekivane odgovore, savjete i uputstva, pozitivan odgovor je dalo 57 lica, a odgovor da nijesu dalo je 12 ispitanika. Jedan ispitanik nije odgovorio na ovo pitanje. Po sudovima: Podgorica – pozitivan odgovor 22, negativan sedam; Bijelo Polje – pozitivan odgovor 18, negativan dva lica; U Kotor pozitivan odgovor 17, negativan tri.

Od ispitanih građana njih 16 je imalo suđenje na dan ispitivanja, njih 38 su ostvarivali servisne usluge, dok su njih 16 imali druge razloge dolaska u sud. Drugi razlozi su bili sljedeći: svjedočenje (1), zajedno servisnu uslugu i suđenje (1), odricanje od nasleđa (2), ovjera ugovora (1), podnošenje tužbe (1), pokretanje imovinskog postupka (1), poslovno (2), privatno u posjeti (2), razvod (2), praćenje suđenja (1), postupak nakon saobraćajnog udesa (1) i uzimanje dostavnice za roditelja (1).

Na skali od 1 do 10 pri čemu je 1 bila najmanja ocjena, a 10 najveća, tri osnova suda od građana su dobila prosječnu ocjenu 5, 81. Pojedinačno gledano Osnovni sud u Podgorici je dobio najlošiju ocjenu 4,57, pa slijede Osnovni sud u Bijelom Polju 6,50 i Osnovni sud u Kotoru ocjenu 7.

Na ostavljenu mogućnost dodatnog komentara, pohvale ili zamjerke građani su dali načelne sugestije i zapažanja:

- Da budu malo kooperativniji;
- Da dobro kažnjavaju kriminalce, da malo modernizuju i uredе prostorije,
- Inventar im je zastareo, efikasnost bi mogla biti veća, gužve, higijena je na niskom nivou.
- Kancelarije su neuslovne za suđenje, izmjestite zgradu suda na drugu lokaciju sa većim parkingom, loši su im uslovi, odnosno ambijent, što ne prilici sudu. Osim godina staža možda je to razlog lošeg raspoloženja službenika.
- Na šalterima bi ipak trebalo zaposliti mlađe ljude sa više strpljenja,
- Potrebna je nova zgrada jer su sudnice kancelarije,
- Prepustiti svijetu da nas uredi i da nesposobne izbace iz ove kuće,
- Sud je efikasan i radi dobro, ne radi po navijanju.
- Sudije zatvorene za medije, portparol predusretljiv.
- Imam pitanje: Zašto kod predsjednika Višeg suda moram ići za dozvolu za uvid u elementarne i javne podatke?

- Sudovi nijesu samostalni i rade pod pritiskom čelnika pravosudne vlasti,
- Tri službenice a ne obraćaju pažnju na mene. Treba da budu aktivnije i ljubaznije,
- Uplate taksi bi trebalo u zgradi suda da se vrše uz više ljubaznosti u radu i više strpljenja.